

[Boligministeren.]

Det forekommer desuden nødvendigt at gøre opmærksom på den betydning, det vil have, at der tilvejebringes en lov om regionplanlægning for hovedstadsområdet. Egnplanrådet har i december forrige år udsendt et forslag til en regionplan. Når man fra myndighedernes og offentlighedens side har kommenteret dette forslag, vil det blive udformet som et endeligt forslag til regionplan. Men en sådan plan vil kun kunne nå det tilsigtede mål, hvis planens gennemførelse er mulig, dvs. vil have bestemte kanaler at virke gennem. Selv om loven om en amtskommune for hovedstadsområdet først effektueres efter en forberedelsesperiode og det kommende amtsråd til sin tid må have adgang til at præge forslaget, vil en regionplanlovs eksistens allerede forinden styrke en regionplans virkninger, bl. a. fordi man vil kunne vide, hvad der i løbet af kort tid vil ske, og hvad der vil kunne gøres administrativt.

Det fremsatte lovforslag om regionplanlægning for hovedstadsområdet kan forventes i næste samling at få en parallel i et forslag om lands- og regionplanlægning for hele landet. Også uden for hovedstadsområdet må en regionplanlægning fremmes og lovordnes, og for hele landet er der et behov for en mere udbygget og systematisk landsplanlægning.

Der er ved det fremsatte lovforslag tale om at angive, hvad en af funktionerne for det kommende amtsråd bliver, nemlig regionplanlægning. Den målsætning, der er herfor, skulle kunne finde almindelig tilslutning. Om udformningen af bestemmelserne og deres samspil vil der selvsagt kunne forhandles.

Med disse ord skal jeg anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige og hurtige behandling. Det igangværende regionplanarbejde må fortsættes, og det fortjener at blive underbygget af formålstjenlige lovbestemmelser.

Den første sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til lov om konsulære forbindelser.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 41) findes i tidenden sp. 3077).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 127 stemmer.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om ændring af forretningsorden for folketetinget [af Skytte m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XXIII) findes i tillæg A. sp. 2687, fremsættelsen i tidenden sp. 3117).

Første næstformand (Grete Hækkerup): Sammen med denne sag foretages den følgende sag på dagsordenen, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om valg til folketetinget. (Om folketingsmedlemmers orlov med vederlag) [af Skytte m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 167) findes i tillæg A. sp. 2685, fremsættelsen i tidenden sp. 3117).

Forslagene sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Forslagenes overgang til anden (for forslaget til folketingsbeslutnings vedkommende sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Ønskes der udvalgsbehandling? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, går forslagene direkte til anden behandling.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring. (Forhøjelse af dækningsprocent, pristalsregulering af dagpenge og kassernes forbrug af formue m. v.).

(Lovforslaget (nr. 121) findes i tillæg A. sp. 2001, fremsættelsen i tidenden sp. 2822).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Erik Andersen (Fr.borg amt): Det af arbejdsministeren fremsatte forslag til lov om ændringer i lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring kan jeg på den socialdemokratiske gruppes vegne anbefale til vedtagelse.

Lovforslagets overskuelighed såvel teknisk som økonomisk skulle motivere en hurtig og effektiv udvalgsbehandling, så forslaget som ønsket af ministeren kan træde i kraft den 1. april d. å.

Ministeren har i lovforslaget imødekommet et ønske fra det nordiske arbejdsløshedsforsikringsmøde i København i november 1971 om at give personer, der arbejder i Danmark, men bor uden for landets grænser, mulighed for at opnå medlemskab i en anerkendt dansk arbejdsløshedskasse. Denne liberalisering af bopælskravet gives som en bemyndigelse til arbejdsdirektøren og forudsætter gensidighed. Ændringen har især betydning for grænsegængere fra Sverige og Vesttyskland. Den i den nugældende lovs § 58, stk. 1, nr. 1, omhandlede bestemmelse om, at arbejdsdirektøren efter forhandling med landsarbejdsnævnet fastsætter retten til dagpenge for et mellem, der efter aftale med arbejdsgiveren er beskæftiget i en virksomhed, hvor arbejdstiden er nedsat med mere end $\frac{1}{3}$ af den normale arbejdstid, bortfalder. Efter forslaget skal alene bestemmelsen i § 59 om nedsættelse af dagpenge i forhold til den reducerede arbejdstid være gældende. Ændringen tilsigter at modvirke en stærkere arbejdstidsnedsættelse, end beskæftigelsen nødvendiggør.

Kassernes ret til at bruge 10 pct. af deres eventuelle formue til administrationsudgifter og til nedsættelse af medlemsbidraget foreslås forhøjet til 15 pct., ligesom den overgangsordning, loven af 24. marts 1970 indeholdt om nyuddannedes ret til at opnå dagpenge efter én måneds medlemskab, foreslås forlænget med 1 år til den 31. marts 1973.

De her nævnte ændringer af praktisk, teknisk og redaktionel karakter kan måske give anledning til en forhandling i udvalget, men vækker vel ikke de politiske lidenskab. Jeg håber, det samme vil gælde forslaget om at forhøje grænsen for de udbetalte

dagpenge i forhold til medlemmets hidtidige arbejdsfortjeneste fra 80 til 90 pct. og som noget helt nyt at regulere medlemmets fortjeneste, dagpengenes beregningsgrundlag, med samme beløb som pristalsreguleringen har udløst inden for hans fagområde.

Som sagt: jeg håber det. Men efter at have studeret forslagets modtagelse i visse dagblade og Folketingstidendes referater af forhandlinger her i tinget om tilsvarende forslag i 1968, 1969, 1970 og 1971, vil jeg ikke blive overrasket, hvis allerede denne førstebehandling viser, at der på dette område er politisk uenighed mellem den borgerlige opposition og regeringen. Socialdemokratiet søger ikke denne uenighed, men når et forslag efter vor opfattelse er nødvendigt for at forbedre de økonomiske og sociale vilkår for en gruppe medborgere, der uden egen skyld er frataget retten til at arbejde, stiller vi et sådant forslag.

Arbejdsministerens forslag tilgodeser specielt de arbejdsledige fra lavtlønsområderne, såvel de branchebestemte som de geografisk lokaliserede. Det er socialt rigtigt og retfærdigt at sigte imod at hjælpe netop disse grupper. Det er de lavtlønnede, der erfaringsmæssigt har den største risiko for at blive kastet ud i tvungen ledighed. Denne gruppe har på grund af de meget lave fortjenester en yderst ringe mulighed for selv at opbygge et økonomisk og socialt værn mod arbejdsløsheden. Derfor betyder arbejdsløshed omgående social og økonomisk tilbagegang med den deraf følgende risiko for familiemæssige konflikter og menneskelige tragedier.

Det faktum, at den tidligere regerings fejlagtige økonomiske politik nu resulterer i en stærkt forøget arbejdsledighed, formindsker ikke tingets ansvar over for dem, der uden egen skyld bliver ofre for denne politik. Den 9. februar 1972 var der i henhold til arbejdsdirektoratet 65.741 arbejdsledige, 60.603 af disse var medlemmer af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse, svarende til 7,4 pct. af de forsikrede. Året forud, den 10. februar 1971, var det tilsvarende procenttal 4,8, en stigning i arbejdsløsheden på 2,6 pct. eller 21.600 flere arbejdsløse mennesker på 1 år. Af disse 21.600 var 13.293 arbejdsmænd og specialarbejdere, hvilket betød, at der den 9. februar 1972 var i alt 35.375 arbejds-

[Erik Andersen (Fr.borg amt).]

mænd og specialarbejdere arbejdsløse, dvs. at i alt 14,1 pct. af alle arbejdsmænd og specialarbejdere var uden arbejde.

Socialdemokratiet finder, at denne store gruppe arbejdsløse medborgere har et rimeligt krav på at blive hjulpet med en dagpengesats, der ligger så tæt på arbejdsfortjenesten som muligt. I et moderne samfund må det betragtes som en selvfølge, at der er beskæftigelse til alle, der ønsker et arbejde og er i stand til at udføre det. I den udstrækning samfundet ikke kan tilbyde alle borgere arbejde, må det være en lige så stor selvfølge, at samme samfund yder dem, der bliver de tilfældige og uforskyldte ofre for denne manglende vilje eller evne, en erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Forslaget rækker ikke så langt. Der er stadig 2 spærringer. I § 47 i loven findes bestemmelsen om, at dagpengene højst kan udgøre 90 pct. af den gennemsnitlige fortjeneste for alle arbejdere inden for håndværk og industri i hele landet, og i henhold til lovforslaget vil den enkelte derudover være begrænset af, at dagpengene højst må udgøre 90 pct. af hans personlige fortjeneste.

Med en ledighed på 3 pct. og en maksimumssats, der skønnes at blive 106 kr. pr. l. april 1972, vil meromkostningerne blive ca. 42 mill. kr. pr. år. For hver procent ledigheden stiger, vil omkostningerne til dagpenge yderligere stige med ca. 18,2 mill. kr. pr. år. Merudgiften for den foreslåede dyrtidsregulering af den personlige arbejdsfortjeneste, der danner baggrund for dagpengeberegningen, vil på årsbasis blive ca. 4,5 mill. kr. med en ledighed på 3 pct.

Det er en udgiftsstigning, der vel nok vil give anledning til et par gode råd og megen betænkelighed fra oppositionens side om, hvordan det nu skal gå med landets økonomi. Vi lytter naturligvis opmærksomt til alt, hvad der kommer fra oppositionen af råd, og i den udstrækning, vi finder bekymringerne for den samlede økonomi saglige og politisk velfunderede, er vi også parat til at dele dem, ligesom vi er parat til at følge rådene, hvis de efter vor vurdering opfylder samme kvalitative krav. Men allerede her ved første behandling vil det nok være rimeligt at give udtryk for, at der efter socialdemokratiets opfattelse er udgifter, der ikke

kan spares, og hertil hører de af dette forslag fremkaldte omkostninger.

Lovforslagets gennemførelse betyder en rimelig og nødvendig hjælp til mennesker, der uden egen skyld og ønske har fået hårdt brug for denne hjælp. Vi nærer også tillid til, at den nuværende regerings økonomiske politik meget hurtigt vil genskabe den fulde beskæftigelse og dermed hindre, at udgiftstigningen bliver af foruroligende karakter.

Med disse bemærkninger skal jeg endnu en gang tilsige den socialdemokratiske gruppes støtte til en hurtig og velvillig behandling af forslaget.

Simonsen: Det centrale i det lovforslag, vi her behandler, er jo forhøjelsen af dækningsprocenten fra 80 til 90, og det er på mange måder et besnærende forslag og en gammel kending fra socialdemokratiets kåde oppositionsperiode, men uanset det sympatiske i forslaget, er det lidt svært at få fat på sammenhængen mellem dette forslag — og i øvrigt de mange andre udgiftkrævende forslag, vi i den senere tid har fået fra socialdemokratiet — og så det kulegravningsarbejde, der foregår med henblik på en reduktion af statens udgifter.

Jeg synes nok, det var en drastisk påstand, der kom fra hr. Erik Andersen (Fr.borg amt), da han vurderede den nuværende beskæftigelsessituation og angav som begrundelse for den tidligere regerings fejlslagne økonomiske politik. Den nuværende regering har siden tiltrædelsen foretaget så mange indgreb i økonomien — jeg behøver ikke at remse dem op, men jeg kunne da f. eks. henvise til 10 pct. importafgiften, nu da finansministeren er til stede — at den beskæftigelsessituation, vi har for øjeblikket, ikke kan begrundes med den tidligere regerings politik. Hvis man skulle prøve at vurdere ud fra de forskellige forslag, der i denne tid kommer fra regeringen og regeringspartiet, så må man nok have lov til at sige, at kan der nogen sinde blive tale om fejlslagen økonomisk politik, så bliver det den oppustning af udgifterne, der finder sted i øjeblikket. Og det er meget afgørende at tage med ind i vurderingerne af, hvorvidt et forslag, som det foreliggende, uanset det sympatiske, skal nyde fremme i den aktuelle situation. Begrebet „hellige køer“ har fået

[Simonsen.]

en central placering i besparel­sesdebatten, men jeg må tilstå, at jeg havde egentlig ikke forstået, at det var opfedning af kerne, det drejede sig om i denne situation.

Når man skal vurdere rimeligheden af forhøjelsen af løftet til 90 pct., synes jeg, der er grund til at prøve at se på, om der f. eks. er et efterslæb, som der skal tages fat på i denne forbindelse, hvilket der selvfølgelig på visse områder kan være et behov for. Da den nuværende arbejdsminister sidst var arbejdsminister, anførte han over for det såkaldte Wechselmann-udvalg, at man ønskede en stillingtagen til forholdet mellem løn og forsikringsydelse i forbindelse med arbejdsløshed, og man må vel formode, med den sammensætning udvalget havde med LO og Arbejdsgiverforeningen og Arbejdsløsheds­kassernes Samvirke, at det også var ministerens hensigt dengang at følge udvalgets indstilling, såfremt disse parter kunne blive enige om en fornuftig løsning og en fornuftig balance mellem løn og forsikrings­ydelse. Vi fik denne enige indstilling i 1970, og KVR-regeringen gjorde disse hovedprinc­ipper til lov, hvorefter vi fik en gennemgående revision af hele arbejdsløshedsforsik­ringssystemet. Det, der for os dengang var helt afgørende, var, at arbejdsmarkedets parter kunne enes om løftet på de 80 pct., men med en automatisk regulering af maksim­umsbeløbet, og ikke mindst den automa­tiske regulering af maksimumsbeløbet viser jo, at der faktisk ikke efter kun to år er noget som helst grundlag for at tage denne situation op til en fornyet overvejelse. Der er altså ikke nogen efterslæbsmotivering.

Hvad er det da, der får regeringen til at fremsætte dette forslag? Man henviser bl. a. til et lignende forslag omkring sygedagpen­ge. Det mener jeg nu ikke gør sagen bedre i og for sig, og jeg synes heller ikke, det er rimeligt at foretage en sammenligning på nuværende tidspunkt, for så vidt jeg har kunnet læse ud af regeringens forslag til for­bedring af sygedagpengeordningen, så ændrer man ikke karensdagsbegrebet, og det vil sige, at vi altså stadig væk arbejder med 6 karensdage på sygedagpengeområdet, medens vi har 0 karensdage på arbejdslø­hedsforsikringsområdet. Det er et forhold, som jeg mener adskiller de to områder meget stærkt fra hinanden.

Hvis motiveringen skulle være, og det fris­tes man jo lidt til at tro, at man herefter kan gå ud til vælgerne og fortælle, at nu har man som regering gennemført 90 pct. dæk­ning af tabt arbejdsfortjeneste under arbejds­løshed, så synes jeg nok, det er væsent­ligt at bidrage til at fjerne røgsløret en smu­le. Efter det fremsatte forslag har man 90 pct. dækning, hvis man tager de nuværende beløbssatser, såfremt éns ugeløn ligger un­der 620 kr. Fra 620 kr. ugentlig og opefter reduceres løftet grådvis. Hvis vi f. eks. tager en funktionær, der tjener en månedsløn på 4.000 kr. — det er dog vist ikke i vore tider en særlig unormal løn og kan i hvert fald ikke betragtes som nogen høj løn — så vil den samme funktionær, når han skal have sin arbejdsløshedsunderstøttelse, have en dækningsprocent på 60. Det er det system, vi har accepteret, men når jeg bringer dette frem, så er det i og for sig for at prøve at sætte det i relation til, om en speciel gruppe har et særligt krav på at få den højere dæk­ningsprocent. Man vil umiddelbart sige, og det lå lidt i hr. Erik Andersen (Fr.borg amt)s argumentation, at en arbejdstager, der er lavt lønnet, har større problemer. Vi er enige i, at han har store problemer, men jeg tror, vi skal passe på, at vi ikke ser på denne sag for forenklet. Til det eksempel, jeg nævnte før på funktionæren med de 4.000 kr., må også føjes, at det er ham, der får lavere boligsikring, det er også ham, der måske ikke får mulighed for fripladsordning i en børneinstitution, og derfor kunne det f. eks. tænkes, at han måske i virkeligheden med 60 pct. dækning var væsentlig dårli­gere stillet i forhold til sin situation under arbejde.

Jeg har med disse eksempler ønsket at fastslå, at der ikke med dette forslag reelt gennemføres 90 pct. dækning, at man ikke skal anføre det i den almindelige debat, men at der til gengæld finder en sprængning sted at det glidende loft, som den eksisterende lov indeholder.

Dernæst melder sig spørgsmålet om rig­igheden af en forbedring af satserne for den lavtlønsgruppe, som vi opererer med her. Det synes jeg nok at der er grund til at vur­dere ikke alene ud fra en socialpolitisk betrag­ning, men også i høj grad ud fra en arbejds­markedspolitisk betragtning. I det konservative folkeparti har vi som en af

[Simonsen.]

målsætningerne i arbejdsmarkedspolitikken at nå frem til at afskaffe begrebet arbejdsløshed, således at man i en periode under beskæftigelse automatisk er under uddannelse. Ikke mindst når det drejer sig om lavtlønsgruppen, finder vi, at dette synspunkt bør have en særlig stærk placering. For hvad er det, der er et af de primære karakteristika ved lavtlønsgruppen? Det er vel netop, at man ikke har haft den samme chance for uddannelse, som andre i samfundet har haft. En højere arbejdsløshedsunderstøttelse hjælper ikke disse mennesker ud af deres nuværende situation. Det gør kun uddannelse som baggrund for bedre indtjeningsmuligheder. Derfor finder vi, at det vil være væsentlig mere konstruktivt og befordrende for en menneskelig placering, at regeringen ikke så meget på, hvad der tager sig pænt ud i form af procentsatser, men så på et reelt indhold til gavn for de mennesker, som vi taler om her. For vi er da enige om, at der er ting, der kan gøres bedre for lavtlønsgruppen.

Jeg ved godt, at det ikke er god latin at diskutere, hvorvidt 90 pct.-loftet for den gruppe, vi her taler om, kan gøre det vanskelige for arbejdsformidlingen at få de pågældende i arbejde igen. Man kan jo ikke se bort fra tilfælde, hvor man i hvert fald med de lempeligere skattetræk kan komme i den situation, at indtjeningen under arbejdsløshed kan være større, end når man er i arbejde.

Jeg vil gerne i denne forbindelse sige, at vi tror på arbejdsformidlingen som det rigtige system, og vi tror på, at vi skal nå frem til en situation — og vi tror også på, at den formentlig vil komme inden for en ret overskuelig fremtid — hvor arbejdsformidlingen er i stand til at beherske dette område, men vi tror til gengæld ikke helt på, at arbejdsformidlingen i 1972 er nået til det stade, hvor man kan undgå at misbrug finder sted.

Jeg vil gerne i den forbindelse pege på en ting, som har været fremme i debatten på det seneste i forbindelse med landsarbejdsmålsrådets afgørelse, når det drejer sig om dagpengereetten for arbejdstagere, der er gift med selvstændige. Jeg synes i og for sig, at man ved den afgørelse dokumenterer, at man ikke har den fulde tiltro til, at arbejds-

formidlingen kan få de folk i arbejde, som i en periode er uden beskæftigelse. Hvad er ellers motiveringen for at begrænse dagpengereetten for de mennesker, som ikke er selvstændige, men, som bare er gift med selvstændige? Jeg vil oven i købet sige, at her mener jeg i og for sig der er en langt svagere motivering. Hvis man tager eksemplet med murersvenden, der er gift med en damefrisør, der har selvstændig salon, så har jeg meget svært ved at se, at murersvenden skulle være særlig interesseret i at hjælpe sin kone med at udøve jobbet i frisørsalonen fremfor at tage arbejde. Jeg tror ikke på det, jeg mener, der i og for sig er langt mindre risiko her. Men jeg har taget dette eksempel frem for at give en fornemmelse af, at man allerede i dag i sine afgørelser viser, at man ikke nærer den fulde tiltro til arbejdsformidlingens effektivitet, og derfor mener jeg ikke, man kan fortænke os i trods alt også at tage denne problemstilling frem i vurderingen af satserne på de 90 pct.

Vi mener derfor ikke, det på grundlag af de her anførte betragtninger er rimeligt på nuværende tidspunkt at indføre denne begrænsede 90 pct.-regel.

Jeg skal ikke komme nærmere ind på den række af tekniske ændringer, der er i forslaget. Jeg synes, de gennemgående ser meget fornuftige ud, og vi kan få lejlighed til at diskutere dem i udvalget, men jeg har i særdeleshed hæftet mig ved, at arbejdsministeren i sin fremsættelsestale bl. a. anfører:

„Fra Arbejdsløshedskassernes Samvirke og i øvrigt fra anden side har der været rejst kritik af den gældende lovs bestemmelser om pensionisters forhold til arbejdsløshedsforsikringen.

Regeringen mener, at denne kritik er velbegrundet, og spørgsmålet er for tiden genstand for en indgående og hurtig overvejelse, i hvilken socialministeriet er inddraget“.

Jeg forstår ministerens udtalelser på den måde, at der her sigtes til spørgsmål, som jeg for ca. halvanden måned siden rejste over for ministeren omkring de problemer, som privatpensionister med en pensionsalder før de 67 år kan komme i, når pensionen er for lav. Jeg vil gerne føje til allerede på nuværende tidspunkt, at vi i den konservative folketingsgruppe agter at stille æn-

[Simensen.]

dringsforslag på dette punkt, således at den diskrimination, der på nuværende tidspunkt finder sted, kan blive afskaffet.

Med disse bemærkninger skal jeg nå frem til en konklusion, der går ud på, at 90 pct. loftet kan vi ikke acceptere i den situation, vi befinder os i for øjeblikket. Med hensyn til de tekniske ændringer er vi parat til at gå ind i et positivt udvalgsarbejde.

Robert Christensen: Det drejer sig jo om nogle ændringer til lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring, og en del af disse ændringer vil vi meget gerne være med til at diskutere i udvalget — dem kan jeg vel lade være med at sige noget om her ved første behandling og koncentrere mig om det, jeg anser for at være det væsentligste i lovforslaget, nemlig forhøjelsen af dækningsprocenten fra 80 til 90.

Det er rigtigt, som det er sagt herfra tidligere, at det er en gammel kending, som vi har debatteret flere gange, mens det nuværende regeringsparti var i opposition, og jeg erindrer, at vi dengang også diskuterede princippet fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Jeg tror, jeg mere end én gang fra denne talerstol har stillet spørgsmålet: hvad er fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste? Jeg har sagt, at vi vil gerne have at vide, hvad det egentlig er, og det kan jeg gentage her. For at gå med til denne forhøjelse — som vi ikke har i sinde at gå med til — vil vi altså gerne vide: hvad er egentlig fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste? Kan det være sådan, at det lovforslag, der her er tale om, i virkeligheden giver mere end fuld erstatning? Jeg tænker her på, at man i arbejdsløshedsforsikringen stadig væk opretholder 6 dages ugen, mens man de allerfleste steder på arbejdsmarkedet er gået over til 5 dages ugen; det er ikke udelukket, at det kan have nogen indflydelse på den reelle dækningsprocent. Jeg tænker også på, at man stadig væk praktiserer en anden form og en mildere form for kildebeskatning af dagpengene end af en normal arbejdsfortjeneste.

Vi har fra vor side før sagt, at det må være en betingelse for denne forøgelse, at der betales ganske normal skat, som der gøres af alle andre indkomster. Der har væ-

ret rygter fremme, om ikke andet så i hvert fald i pressen, om, at finansministeren kunne tænke sig at gøre de nuværende mildere regler for kildebeskatning af dagpenge til en definitivt skat, og i så fald kunne vi meget nemt komme i den situation, at vi kunne komme til at stemme for noget, der var mere end fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste.

Endelig vil jeg gerne sige, at skulle vi være med til dette, så ville vi også sikre os, at arbejdsformidlingen var mere effektiv, end den synes at være. Jeg bemærkede den foregående ordførers bemærkning om, at arbejdsformidlingen ikke var sikker på, at den kunne få ledige, der er gift med selvstændige, ud i arbejde. Jeg kan ikke lade være med at erindre ministeren om, at ministeren her i onsdags i spørgetiden i sit svar til fru Nathalie Lind sagde noget i retning af, at der måske her var en kategori af lønmodtagere, om hvem man kunne have — jeg ved ikke, om ministeren brugte udtrykket mistanke, det tør jeg ikke påstå, men så i hvert fald noget hen i den retning. Det er ministeren, der har brugt dette udtryk i denne forbindelse, og ikke mig. Jeg vil sige om dette forslag, at man skal ikke lave reglerne sådan, at mennesker bliver udsat for en sådan fristelse, at man bagefter med nogen som helst grund kan kaste en mistanke på dem. Det gælder lønmodtagerne, men der er jo også noget i det, der måske kan kaste en mistanke på arbejdsgivere. Jeg tror også, det er rigtigt, at vi her i dette ting laver love, som vil kunne forstås af folk, og jeg ved i hvert fald ude fra det praktiske liv, at der er mange lønmodtagere, der har lidt svært ved at forstå, at de faktisk kan tjene så uendelig lidt ved at gå i arbejde, som de i mange tilfælde kan — så skal jeg ikke bruge ordet mistanke.

Vi har nogle erfaringer fra andre lande, f. eks. fra Sverige, som beviser for os, at jo højere arbejdsløshedsdagpengene kommer op, des mindre bevægelighed når vi på arbejdsmarkedet. Vi vil gerne have undersøgt i et udvalg, om der er noget om dette.

Det er, som om ministeren i sine bemærkninger til lovforslaget vil prøve at hænge os op på, at vi som regeringsparti har været med til at foreslå en dagpengereform med sygedagpenge, hvor vi har foreslået 90 pct.s dækning. Det skal vi ikke løbe fra, men der

[Robert Christensen.]

var da visse forudsætninger herfor. En af forudsætningerne var, at dér havde vi karenstage. Det er nok ikke ministerens mening, vi skal til at debattere karenstage igen i forbindelse med arbejdsløshedsdagpenge. Dernæst var vores forudsætning for at gøre det, at efter karenstage havde vi 2 ugers arbejdsgiverdækning, sådan at det offentlige først trådte ind efter et ret stort antal dage. Og endelig var vor forudsætning, at der af disse dagpenge skulle administreres ganske normalt kildeskattetræk som af alle andre lønindkomster.

Vi vil altså gerne være med til at diskutere lovforslaget i et udvalg, men vi kan ikke give tilslutning til forøgelse af dækningsprocenten, før visse forudsætninger er opfyldt, og det mener vi ikke de er i øjeblikket.

Erik Hansen: Jeg vil gerne på det radikale venstres vegne komme med nogle bemærkninger om det lovforslag, der er til behandling her i tinget i dag. Jeg vil allerførst gerne sige, at vi jo adskillige gange siden 1967 her i tinget har drøftet dagpenge-lovgivningen ved arbejdsledighed, og jeg vil gerne føje til, at vel næsten ingen anden lovgivning har været så ekspansiv som denne lovgivning på arbejdsmarkedsområdet. I de 5 år, der er gået, siden der blev taget hul på de første lovgivningsmæssige initiativer, er disse initiativer blevet fulgt op næsten efter en plan, og jeg tror også, jeg kan sige, at vi nu har en så moderne arbejdsmarkedslovgivning, også hvad angår den aktuelle arbejdsløshedsforsikringslovgivning, at den giver en sikring i tilfælde af arbejdsløshed, som jeg ikke tror findes bedre, i hvert fald ikke nogetsteds i Norden, vel ikke nogetsteds overhovedet i Europa; og jeg tror også, jeg næsten tør tage verden som helhed med. Det fortæller et og andet om, at vi er ikke bagefter på dette område. Vi er med på dette område, og jeg tør da også føje til, at rækken af arbejdsmarkedslovforslag, som vi har set efter valget, har været forholdsvis begrænset; også

det kunne jo tyde på, at vi er forholdsvis godt med.

Det er det radikale venstres opfattelse, at alle positive bestræbelser må udfoldes for at sikre den fulde beskæftigelse. Skulle det ikke være muligt at opnå og fastholde den fulde beskæftigelse, må samfundet udfolde den solidaritet, som er nødvendig for at sikre dem, som rammes i tilfælde af ledighed. Det radikale venstre har af gode grunde været stærkt involveret i at skabe den nugældende arbejdsløshedslovgivning, herunder den arbejdsmarkedslovgivning, som skal følge en moderne arbejdsmarkeds politik op. Vi mener, vi er nået langt, vi mener, vi kan være tjent med det, vi har nået, og at vi også kan være det bekendt, når det sammenlignes med landene omkring os.

Jeg bemærkede, at hr. Erik Andersen (Fr.borg amt) i sin tale sagde, at de arbejdsløshedstal, vi på nuværende tidspunkt havde, kunne næsten tilbageføres til den tidligere regerings økonomiske politik. Nu ville jeg nok, hvis jeg havde været i hr. Erik Andersen (Fr.borg amt)s sted, have talt lidt varsomt, når det drejer sig om at give karakterer i økonomisk henseende for den politik, som den tidligere regering har ført. Der ligger jo også på hr. Erik Andersen (Fr.borg amt)s plads i dag en vismandsrapport, som ganske vist ikke er en karakterbog, men hvis man skulle kigge i den og bagefter give karakterer, så tror jeg ikke, den ville virke karakterhævende. Jeg tror også, at de blade, som er udkommet her i dag til morgen, fortæller et og andet om, hvordan man vurderer den politik, som foreløbig er ført siden regeringsskiftet.

Jeg vil også gerne sige til hr. Erik Andersen (Fr.borg amt), at det er lidt let at sige, at her er altså et område, som vi beskæftiger os med i dag, og inden for det område skal der ikke spares. Det er nok både let og rart at sige det. Men jeg tror, det er lidt farligt at drage så vidtgående konsekvenser, når man er ordfører inden for et område. Man kunne jo let blive stillet over for det spørgs-

[Erik Hansen.]

mål: hvor er så i grunden de andre oplagte besparelsesområder, man kan pege på? Spørgsmålet er ikke særlig uaktuelt i øjeblikket.

Et forhold, som det er værd at vurdere, og som skal tages med, når man vurderer en moderne arbejdsmarkedspolitik, er dette, at arbejdsmarkedspolitikken i sig selv skal være et instrument til at sikre den fulde beskæftigelse. Men det forudsætter opfyldelse af en lang række forudsætninger. Blandt de forudsætninger, som kan nævnes, er dette, at arbejdskraften skal være mobil. Den skal være mobil både på det geografiske område, og når det drejer sig om det faglige område. Samtidig er det væsentligt, at arbejdskraften føler sig sikret på en sådan måde, at skulle et skift mislykkes, så er der en vis tryghedsbaggrund, hvis det skulle glippe på en eller anden måde. Det er også væsentligt at fastholde det incitament for bevægelighed på arbejdsmarkedet — jeg tror ikke, man kan undvære dette incitament — at man får en betaling for at være bevægelig. Må jeg minde om, at da vi i 1969 vedtog den nye tjenestemandsløvslov her i tinget, var en af de bærende nydannelser netop, at i en moderne tjenestemandspolitik skulle den enkelte tjenestemand være mobil både geografisk og fagligt.

Vi har som tidligere nævnt gentagne gange her i tinget i løbet af de seneste år drøftet, hvor stor en procentsats der skulle sættes for at give erstatning for tabt arbejdsfortjeneste ved ledighed, når det blev taget i betragtning, at der er visse omkostninger forbundet med at være aktiv erhvervsudøver, bl. a. transportomkostninger og andre indirekte omkostninger, som vi alle ved der nu engang følger med, når man er i erhverv. Der er ofte fremført den argumentation, at tages disse omkostninger ved at have arbejde i betragtning, så repræsenterer en arbejdsløshedsydelse på 90 pct. af den hidtidige arbejdsindsats fuldstændig erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Jeg tror, det er en betænkelig løsning, om der slet ikke skulle være reel forskel på indtægten, når man har beskæftigelse, og når man ikke har det. Et ikke helt uvæsentligt incitament kan vist ind imellem godt komme til at mangle, om vi tager dette skridt.

Jeg gad egentlig vide, hvem der ikke

gerne ville være med til at give den lavtlønnede gruppe en håndsækning, også og vel ikke mindst, når det drejer sig om en særlig situation, der opstår ved ledighed, men det er efter min opfattelse et stort spørgsmål, om tiden er inde til det i dag, da den nyere tids lovgivning på området kun er få år gammel. Vi har nok ikke al den erfaring, som vi kan få samlet sammen, og disse ting kan der være et behov for at få diskuteret igennem på ny. Den sats på 90 pct. af gennemsnitsindtægten inden for håndværk og industri, som loftet udgør i dag, har vi ikke fået ganske tilfældigt. Den kom på baggrund af det såkaldte Wechselmann-udvalg, der, så vidt jeg erindrer, i 1970 afgav sin betænkning. I dette udvalg var både Arbejdsløshedskassernes Samvirke og Arbejdsgiverforeningen repræsenteret, og man nåede dér til en enighed om de nugældende satser.

Jeg vil på den baggrund på det radikale venstres vegne anbefale, at man nøje undersøger og viderevurderer, om tidspunktet er inde til en ændring af den sats, som vi bl. a. her i dag drøfter, på de 80 pct. Der kan være mange andre områder, hvor der er behov for løsninger, og hvor der er overvældende problemer, der trænger sig på. Næste sag på tingets arbejdsbord i dag er et spørgsmål om indførelse af en omstillingsydelse. Jeg vil gerne pege på den som et område, som trænger til at blive bearbejdet, og hvor der både kan blive brug for kræfter til at bearbejde det og økonomiske midler til at løse det.

Der er på andre områder foreslået nogle ændringer, væsentligst tekniske ændringer, og jeg vil da gerne sige, at vi finder det rimeligt, at man går et skridt videre, når det drejer sig om det såkaldte bopælskriterium, at man løser det; det ligger jo i hele udviklingen, at man på det område må have en, skal vi sige, blidere ordening; hvorefter man ikke er fast bundet af de geografiske områder.

Med hensyn til pristalsreguleringen vil jeg gerne sige, at nu har vi jo fastlagt reguleringen til at ske én gang om året i april kvartal, som man udregner maksimum for, og det er min opfattelse, at systemet er forholdsvis enkelt at administrere, og der kan da godt for mig rejse sig det spørgsmål, når man vil ændre på disse ting: er det aktuelt

[Erik Hansen.]

ligeftrem at ændre på det i øjeblikket, og giver det ikke en vanskeligere administration?

De spørgsmål sammen med andre detaljer kan vi drøfte i udvalget, men jeg vil gerne her pege på, at det radikale venstre er af den opfattelse, at den lovgivning, vi har, har virket i en så forholdsvis kort periode, og der er mange andre områder, f. eks. omskoling og uddannelse, hvor der er behov for at sætte ind, at vi ikke mener, der er dagsaktuel baggrund for at foretage den ændring, lovforslaget indebærer.

Arne Larsen: Det forslag, som arbejdsministeren har fremsat til lov om ændring af lov om arbejdsformidling og arbejdsløshedsforsikring, som omfatter forhøjelse af dækningsprocent, pristalsregulering af dagpenge og spørgsmålet om kassernes forbrug af formue, synes jeg egentlig er et nok så beskeden forslag, og jeg forstår ikke al den modvilje, som mobiliseres fra de borgerlige partiers side over for sådanne beskeden fremskridt.

Jeg havde egentlig ventet noget mere, når ministeren nu kaster sig over en revision af denne lovgivning. Jeg havde håbet på, at nogle af de forslag, som ministerens parti, dengang han var i opposition og ordfører for socialdemokratiet, sammen med SF fremsatte her i folketinget, var blevet genopfrisket og genfremsat. Men det kan jo ske, at der kommer mere fra ministerens side inden den 15. marts, og det skal jeg da imødesee med største velvilje.

Det vigtigste, ministeren foreslår, er jo ændringen af lovens § 51, stk. 1, 1. pkt. hvorefter dagpenge, som kan udbetales det enkelte medlem, forhøjes fra $\frac{4}{5}$ til $\frac{9}{10}$ af summen af medlemmets hidtidige arbejdsfortjeneste — og så kommer der en lille forbedring mere — hvilken fortjeneste forhøjes med det beløb, hvormed arbejdsfortjenesten ændres i kraft af pristalsreguleringen. Og det er selvfølgelig nok rigtigt, som ministeren siger, at denne ændring vil forbedre situationen for lavtlønnede arbejdere, det skal jeg ikke benægte, men spørgsmålet er, om det er tilstrækkeligt over for de lavtlønnede kun at ændre $\frac{4}{5}$ -reglen til en $\frac{9}{10}$ -regel. Vi ved jo trods alt, at der er mange lavtlønnede, ufaglærte, mænd som kvinder, der har en meget

ringe indtjening; vi har arbejdsmænd i dag, som må arbejde for 13 kr. 88 øre pr. time, altså har en egentlig fortjeneste på omkring 550 kr., og som i henhold til dette forslag næppe nok vil kunne komme op på en understøttelsessats, hvis de er ledige alle 42 timer inden for denne uge, på rundt regnet 500 kr. om ugen eller ca. 83 kr. om dagen. Det nytter jo ikke meget, at maksimum i og for sig forhøjes, som ministeren mener det, til 106 kr. pr. dag, når et meget stort antal af kassernes medlemmer altså ikke har mulighed for at nå herop.

Derfor tror jeg nok, det er mange overvejelser værd at undersøge hele denne problematik med hensyn til, hvor stor dækningsprocenten skal være. For væsentlige kategorier, især ufaglærte mænd og kvinder, vil jeg altså vove at påstå, at en 100 pct.s dækning vil være det eneste rimelige. Spørgsmålet er — og vi vil nemlig meget gerne gå ind i en diskussion om dette spørgsmål — om vi ikke kan forbedre forslaget yderligere netop på dette punkt til fordel for de lavest lønede.

Man kan selvfølgelig altid diskutere vidt og bredt, hvad der er egentlig erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Hr. Erik Hansen var inde på det spørgsmål og mente jo altså, at det måtte være ganske tilfredsstillende med den 90 pct.s dækning, som vi får nu, men jeg mener afgjort ikke, at den er tilfredsstillende for væsentlige kategorier inden for arbejdsmarkedet.

Hr. Simonsen var inde på et andet spørgsmål, nemlig spørgsmålet om den funktionær, som tjener 4.000 kr. om måneden, og som altså i henhold til maksimumsydelserne ikke kan få meget mere end 60 pct. Han er jo egentlig ilde faren i det øjeblik, han skal gå fra en beskæftigelsessituation over i en arbejdsløshedssituation og får sin indtægt nedskåret med ca. 40 pct., så mon ikke der er grund til, at vi i udvalget ser lidt nærmere på dækningsprocenten og egentlig også på maksimumsydelserne?

Det undrer mig nemlig, at arbejdsministeren ikke samtidig foreslår § 47 ændret, således som socialdemokratiet og SF jo gjorde det i sidste samling; hvor vi netop ønskede, at maksimumsprocenten blev forhøjet, at dagpengenes højeste sats altså skulle være 100 pct. ved sædvanlig arbejdstid og efter de regler, som findes i § 47. Der står jo, at

[Arne Larsen.]

„Dagpengene kan højst fastsættes til et sådant beløb, at det for en uge svarer til 90 pct. af ugeløn ved fuld, sædvanlig arbejdstid med den af Danmarks Statistik offentliggjorte timefortjeneste (inkl. dyrtidstillæg, men bortset fra alle andre tillæg) for alle arbejdere inden for håndværk og industri i hele landet i nærmest foregående april kvartal. Beløbet afrundes til nærmeste hele kronebeløb.“

Det er den regel, vi har, og det vil sige, at alle arbejdere, faglærte som ufaglærte, mænd som kvinder, indgår i en samlet beregningspulje, og derudfra beregner man altså maksimum. Spørgsmålet er, om den regel egentlig er retfærdig og rigtig over for mange kategorier, f. eks. som hr. Simonsen var inde på det, over for funktionærer.

Jeg tror altså, at §§ 47 og 51 trænger til en kulegravning, en undersøgelse af, om vi kan finde nogle bedre og mere retfærdige kriterier at yde understøttelserne efter.

Af andre problemer, som skal løses med forslaget, er der problemet med grænsegængerne — det er ikke noget væsentligt problem — og spørgsmålet om kassernes rådighedsmuligheder over formuerne, hvor der foreslås en forhøjelse fra 10 til 15 pct. Dette er identisk med det forslag, som S og SF fremsatte i sidste samling, så det kan vi selvfølgelig yde fuld støtte til.

Men så er der et par enkelte problemer endnu, som jeg vil mene arbejdsministeren skulle beskæftige sig lidt med. Der er spørgsmålet om de ændringer, som gennemførtes i sidste samling med hensyn til mobilitetsydelse, rejsehjælp, flyttehjælp, ydelse til dobbelt husførelse; dér havde vi jo ganske kontante og konkrete krav, som vi rejste i sidste samling, men som altså ikke er kommet med i dette lovforslag. Men jeg formoder, at ministeren arbejder med det, og at vi kan forvente forslag om forbedringer fremsat inden den 15. marts i år.

Endelig vil jeg rejse spørgsmålet om kontingentydelserne. De vil jo stige; det er givet, i forbindelse med dagpengesatsernes forhøjelse. I henhold til § 47 skal der ske regulering pr. 1. april, vel at mærke en regulering på basis af, hvad lønnen var i 1971 i april kvartal. Det er i og for sig et andet problem, om man ikke kunne få mere samtidighed i reguleringen, sådan at arbejdsløs-

hedsunderstøttelsen kom til at stå i forhold til den aktuelle indtægt. Jeg synes, dette at regulere et år bagud er forkert. Men hvad angår kontingentforhøjelse, husker jeg, at den nuværende minister som ordfører dengang vendte sig meget stærkt imod den forhøjelse af medlemmernes ydelser, som blev gennemført med VKRs stemmer i sidste samling. Jeg synes, det ville være på sin plads, at disse bestemmelser blev ført tilbage til det oprindelige, således at vi ikke skal udsættes for alt for store kontingentforhøjelser i forbindelse med reguleringerne nu.

Det er de bemærkninger, jeg har til lovforslaget. Jeg håber, at nogle af de problemer, jeg her har rejst, kan blive genstand for drøftelse i udvalget. Det er klart, at vi vil tilsige lovforslaget vores velvilje i meget vid udstrækning, men vi ønsker det altså forbedret væsentligt på en række områder.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen): Jeg må vel først takke for sympatien for dette beskedne forslag, selv om det jo ikke er alle, der opfatter det som værende lige beskedent.

Må jeg først komme med et par generelle betragtninger om forslagets rækkevidde og den virkning, ændringerne får. Jeg vil gerne sige indledningsvis, at skal man have et virkeligt skøn over virkningerne af den foreslåede ændring af dagpengesatserne, så kræver det faktisk en individuel gennemgang af den lønspredning, der rent faktisk er tale om inden for de enkelte kasser, og af den dagpengesats, som man inden for de forskellige områder har valgt under hensyn til lønsituationen inden for de enkelte områder.

Jeg kan nævne, at arbejdsdirektoratet har foretaget et sådant skøn, der resulterede i, at et antal kasser for ca. 30 pct. af de forsikrede medlemmer vil fastsætte en maksimumsgrænse på de 106 kr. pr. dag, altså det, der er 93 kr. i dag indtil 1. april. Efter 1. april vil man altså fastsætte denne sats til 106 kr., og forholdet er inden for disse områder det, at disse medlemmer har så høj en løn, at denne 90 pct.s regel overhovedet ikke vil få nogen betydning for de pågældende. For de resterende 70 pct.s vedkommende er det sandsynligt, at et ret stort antal medlemmer vil have så høje individuelle lønninger, at 90 pct. af deres hidtidige fortjeneste overstiger den af den enkelte

[Arbejdsministeren.]

kasse valgte dagpengesats. Her er vi imidlertid lidt på gyngende grund, det er ikke muligt at beregne det samlede antal medlemmer, som her kommer ind i billedet.

Det, vi kan fastslå med usvigelig sikkerhed, er, at det først og fremmest er de lavest lønnede arbejdergrupper, der får glæde af de her foreslåede ændringer. Det vil især sige ikke-faglærte arbejdere, specialarbejdere, arbejdsmænd og kvinder og her især igen de store grupper af arbejdsløse, som findes i egnsudviklingsområderne.

Vi har drøftet dette med arbejdsformidlingskontorerne, og en række arbejdsformidlingschefer har bekræftet, at sådan er situationen. Man skønner, at mellem $\frac{2}{3}$ og $\frac{3}{4}$ af de ledige i disse områder vil kunne opnå en økonomisk fordel gennem den højere procent, der nu bliver tale om, og jeg mener, det er socialt rigtigt, socialt nødvendigt, at man netop her, hvor der er tale om egne af landet, hvor der findes mange ikke-faglærte, hvor erhvervsudviklingen ikke er fulgt med den udvikling, der er sket i den øvrige del af landet, og hvor der er tale om arbejdsløshedsperioder af et helt andet omfang, end man kender i den øvrige del af landet, at man altså netop her først og fremmest sætter ind for at gavne disse mennesker, som uden egen skyld kommer ud for arbejdsløshed. Det er jo også hovedsigtet med forslaget at hjælpe disse dårligt stillede.

Må jeg sige til hr. Simonsen, som for så vidt udtrykte sympati for forslaget, men mente, at det ikke harmonerede med sparebestræbelserne, at jeg tror, man kan finde områder, hvor det er rigtigere at sætte ind med de sparebestræbelser, som jeg er enig i bør gennemføres. Jeg mener altså, som jeg sagde det før, at der her er en social nødvendighed for at sætte ind.

Hr. Simonsen sagde videre, at det, vi kom med her, jo i virkeligheden var i strid med det, Wechselmann-udvalget i 1967 indstillede. Heroverfor vil jeg gerne gøre to bemærkninger, for det første den, at der var et folketingsflertal i 1967, da man afgav betænkning om det lovforslag, der dengang var til behandling, som sagde, at i en videre reform må vi tilstræbe at nå frem til en egentlig erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Det står i betænkningen fra dengang, og det skal villigt erkendes, at det ikke er noget, hr.

Simonsen eller hans parti har noget ansvar for, man var lige så afvisende dengang som nu over for at gå videre, men i alle tilfælde var forholdet det, at SF, socialdemokratiet og det radikale venstre var enige om denne formulering, hvad angår fremtiden på dette felt.

Jeg har én bemærkning til til hr. Simonsen over for synspunktet om, at dette ikke helt harmonerer med Wechselmann-udvalgets indstilling, og det er den, at denne enige indstilling jo dog ikke forhindrede de tre tidligere regeringspartier i at gennemføre et forslag om en ekstraordinær forhøjelse af kontingentet til arbejdsløshedsforsikringen til trods for, at det var i direkte strid med det, der lå i den oprindelige indstilling, og til trods for, at kontingentet i forvejen var reguleret i meget nøje overensstemmelse med udviklingen i dagpengesatserne. Det synes jeg nok skal med ind i billedet også.

Hr. Simonsen var videre inde på en sammenligning med sygedagpengene, hvor det jo er rigtigt, at den tidligere regering fremsatte et forslag, som opererede med en 90 pct.s grænse, og det er jo også det, der kommer fra den nuværende regering. Nu har også andre ordførere talt om, at forudsætningerne her var karensdagenes bevarelse. Jeg tror ikke — men jeg skal ikke rode mig mere ind i min kollega socialministerens ressort end højst nødvendigt — at den endelige reform, hvad angår sygedagpenge, kommer til at indeholde karensdage; jeg tror, at den kommer til at indeholde en 90 pct.s-regel, og det er min fornemmelse, at der vil være stærk tilslutning til det.

Jeg kan være enig i, at der er behov for uddannelse; vi har omkring 600.000 ikke-faglærte arbejdere her i landet, som vi søger i den udstrækning, vi overhovedet har økonomisk og lokalemæssig og læremæssig mulighed for det; at give den uddannelse, de burde have haft i de helt unge år. I meget høj grad er det jo sådan, at de, der har den dårligste uddannelse, har de laveste lønninger og har vanskeligst ved at få stabilt arbejde, og det søger vi at rette op på. Jeg mener ikke, at vi er kommet langt med de vel ca. 30.000 om året, som gennemgår en uddannelse i henhold til specialarbejderloven eller i henhold til efteruddannelsesreglerne eller omskolingsloven; jeg mener, det er meget vigtigt, at vi går videre på dette

[Arbejdsministeren.]

felt, og jeg vil også gerne minde om, at der er kommet et særligt pres på vore uddannelsesinstitutioner som følge af den højere ledighed, vi har haft gennem mange måneder nu, med det resultat, at vi har søgt og fået bevilget 16½ mill. kr. ekstra til udvidelse af uddannelse på disse områder. Vi er altså ikke uenige om dette.

Spørgsmålet om skattetrækket har været inde i billedet her. Det er rigtigt, at finansministeren arbejder på at finde et definitivt system, og jeg synes, det er nyttigt af administrative grunde at finde frem til et sådant system. Hvad enten det nu bliver det ene eller det andet, er det klart — også med den ordning, vi har nu, som man af administrative grunde ligesom har rundet af på den ene eller den anden måde — at det ikke er ensbetydende med, at man slipper billigere i skat.

Jeg synes ikke, man kan tillægge det argument megen værdi, når man drager det ind i diskussionen, at de lempeligere skatteregler betyder, at der måske i visse situationer ikke er det fornødne incitament til at søge arbejde, således som man påstår. Må jeg ikke minde om, hvordan situationen var, før vi fik kildeskatten. Da var det næsten i alle arbejdsløshedsperioder for de allerfleste sådan, at man slet ikke betalt skat. Man fik næsten altid udsættelse med skattebetalingen i en arbejdsløshedsperiode, hvad enten den drejede sig om 1, 2, 3, 4, 5 eller 6 måneder, og når man så fik godt arbejde igen, søgte man at komme på ret køl igen også skattemæssigt. Her sker der med det samme et skattetræk i den dagpengeunderstøttelse, som udbetales, og det, man ikke får betalt, kommer som en regning på et senere tidspunkt, som man skal betale. Jeg kan da godt oplyse, at der er forhandlinger i gang i øjeblikket om i forbindelse med reguleringen af satserne her også at regulere skattesatserne, sådan at der bliver et rimeligt forhold mellem disse ting.

Jeg skal ikke gå nærmere ind på spørgsmålet om de selvstændiges ægtefæller. Det, jeg gerne vil understrege her — både hr. Simonsen og hr. Robert Christensen var inde på det — er, at det, jeg citerede forleden dag, var det, som er vedtaget af landsarbejdsnævnet og arbejdsdirektoratet. Det er i henhold til loven overladt til dette sær-

deles sagkyndige organ på dette område at fastsætte de arbejdskrav, de arbejdsregler, som skal anvendes i sådanne situationer. Jeg er naturligvis parat til at diskutere det yderligere i folketingsudvalget.

Pensionisterne med de små pensioner, som kommer i klemme, når de bliver opsagt før 67 års alderen, havde jeg egentlig regnet med og håbet på at jeg kunne have fået bestemmelse med om i forbindelse med det lovforslag, vi behandler her. Desværre har det vist sig ved de drøftelser, vi har haft, at navnlig socialministeriet har sagt, at det får konsekvenser for fradragsreglerne på en lang række områder; derfor er vi altså ikke færdige med det endnu, men jeg kan sige, at der arbejdes med spørgsmålet. Jeg vil ikke love, at det kan komme inden 15. marts, som jo er vores deadline, men jeg håber altså ikke, det varer så forfærdelig længe, før vi får klaret det problem. Jeg er enig i, som jeg også har givet udtryk for i fremsættelsen, at der ligger et problem her, som skal klares.

Hr. Robert Christensen spurgte: hvad er egentlig fuld erstatning for tabt arbejdsfortjeneste? Det er naturligvis meget svært at besvare, fordi vilkårene er så forskellige; også omkostningerne i forbindelse med arbejdets udførelse for den enkelte kan være vidt forskellige. Der er tusinder af arbejdere, som kommer fra Vordingborg, Nykøbing Falster, Kalundborg og andre steder af Sjælland f. eks. for at tage arbejde i hovedstadsområdet, og — dette er også henvendt til hr. Arne Larsen, som taler om 100 pct. — hvis man f. eks. tjener 600-700 kr. om ugen og skulle have 600 kr. eller 700 kr. i erstatning, hvis man blev arbejdsløs, så ville der i mange tilfælde blive tale om overdækning. Det er der ingen grund til at lægge skjul på. Jeg mener, vi kan tage det op og drøfte det nærmere i udvalget. Det, vi har talt om, og det, vi i øvrigt var enige med SF og de radikale om, var en egentlig erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, og dermed mener jeg det regulære tab, der bliver tale om for en arbejder eller funktionær, der uforskyldt kommer ud i arbejdsløshed. Jeg kan faktisk ikke på stående fod give en definition, der kommer det meget nærmere, men vi kan jo snakke også om dette spørgsmål i udvalget.

Mistanken til de selvstændige erhvervsdrivendes ægtefæller er ikke mit udtryk, det

[Arbejdsministeren.]

var i denne omgang hr. Robert Christensen, og jeg har ikke på noget tidspunkt talt om mistanke. Jeg har tværtimod forleden dag i folketinget sagt, at der ligger ikke i reglerne nogen mistanke, men man stiller altså disse særlige krav.

Sygedagpengene har jeg været inde på. Jeg skal ikke gøre mange bemærkninger til hr. Erik Hansens udtalelse, at han var lidt ked af, at hr. Erik Andersen (Fr.borg amt) havde talt om, at arbejdsløsheden skyldes den tidligere regering. Lad mig bare fastslå den kendsgerning, at vi i de 9 måneder af 1971 havde en væsentlig højere arbejdsløshed end året før. Ingen vil formentlig bestride, at det hænger sammen med den økonomiske politik, man på daværende tidspunkt førte.

Jeg er enig i, at arbejdskraften skal være mobil, men vi har jo dog oplevet også gennem de senere år, at vi f. eks. i sommermånederne har været nede på en arbejdsløshed på omkring 1 pct., og det er jo i virkeligheden det stærkeste bevis for, at vi har en langt højere grad både af faglig og geografisk mobilitet, end man normalt forestiller sig. Kan man øge denne mobilitet yderligere, så skal jeg kun være tilfreds med det, selv om jeg vil være endnu mere tilfreds, hvis vi virkelig kan komme i gang med en regionalpolitik, en regionsudviklingspolitik, som i højere grad lægger vægten på at få flyttet virksomhederne ud, hvor arbejdskraften er, end at få flyttet arbejdskraften ind til det storkøbenhavnske område. Det indebærer en række både menneskelige og sociale problemer, og jeg tror — her kommer også det oplæg, der er kommet fra handelsministeren ind — at det, vi skal satse på, er virkelig at få skabt beskæftigelse i de områder, hvor arbejdskraften findes.

Jeg behøver vist ikke at gå nærmere ind på det, hr. Arne Larsen sagde. Han mente, at det var et beskedent forslag, og jeg kan da godt sige, når han nævner, at andre paragraffer trænger til kulegravning, at denne for så vidt foregår kontinuerligt. Når dette forslag fremtræder på den måde, det gør, kan jeg generelt sige, at det skyldes, at vi meget gerne ser, at man ligesom får harmoniseret disse ydelser, at man får den samme maksimumsats, hvad enten det drejer sig om dagpenge under arbejdsløshed eller un-

der sygdom, ulykke, i forbindelse med barsel osv. Det opnår vi med det, der er lagt frem på bordet nu. Derudover kommer — men det tilkommer ikke mig at gå nærmere ind på det — den yderligere dagpengereform, som vi senere skal behandle, og som socialministeren kommer med forslag om.

Det, jeg gerne vil understrege som afslutning på mine bemærkninger, er — og det er også en af grundene til, at vi har ladet nogle andre spørgsmål hvile, også fordi de som sagt ikke var undersøgt helt til bunds endnu — at det haster temmelig meget med at få gennemført forslaget, og jeg ville sætte megen pris på, om man kunne få et meget hurtigt udvalgsarbejde, som helst ikke — hvis jeg må bede om det — kompliceres alt for meget af problemer omkring arbejdsløshedsforsikringen, som udmærket godt kan vente til oktober måned, uden at der sker nogen skade. Jeg mener, det er meget vigtigt, at vi får disse problemer klaret så hurtigt som muligt; derfor håber jeg, vi får et hurtigt udvalgsarbejde, og jeg er parat til at medvirke til at fremme det så meget som muligt.

Erik Andersen (Fr.borg amt): Ligesom hr. Arne Larsen lagde jeg med interesse mærke til hr. Simonsens bemærkninger om funktionæren med de 4.000 kr., og hvis det ligesom var et indeklemmt ønske hos hr. Simonsen om at bebude et ændringsforslag til § 47, der går ud på, at man nu ikke mere skal have det flade gennemsnit, men skal gå ind på det personlige gennemsnit, imødeser jeg naturligvis med interesse et sådant forslag i udvalget; jeg forstod, at i alt fald hr. Arne Larsen kunne medvirke til vedtagelsen af et sådant ændringsforslag, og jeg mener også at vide, at vi kan det i socialdemokratiet.

Hr. Robert Christensen gjorde forskellige bemærkninger om 5 dages ugen og om, hvad tabet egentlig bestod af. Hr. Robert Christensens bemærkninger om 5 dages ugen var i alt fald helt overflødige, for i henhold til den gældende lovs § 47 fastsættes dagpengene ud fra en ugelønsfortjeneste, så det i denne forbindelse, når man registrerer tabet af arbejdsfortjeneste, egentlig er ligegyldigt, om det er en 5 dages uge eller en 6 dages uge; der står udtrykkelig i loven, at de beregnes med 90 pct. af ugelønnen.

Hr. Robert Christensens bemærkninger

[Erik Andersen (Fr.borg amt).]

om mistro over for den gruppe medborgere, det drejer sig om, kan jeg ikke acceptere. Jeg finder, at den arbejdsformidling, man har, må være af en sådan karakter og så effektiv, at det, der måske kunne begrunde en vis form for mistro, kan bortvejres, og hvis ikke det er tilfældet, ja, så burde det vel være mod arbejdsformidlingen, man rettede sin kritik.

Til hr. Erik Hansens bemærkninger om, at socialdemokratiets økonomiske politik havde fået nogle minusser i de borgerlige blade, der i dag i henhold til hr. Erik Hansen havde påtaget sig den opgave at give den nuværende regering en karakterbog, kan jeg svare, at vi vil hellere have nogle minusser i disse borgerlige blade, end vi vil have nogle plusser for en fremgang i den økonomiske politik, der begrundes med og skabes ved, at mere end 65.000 mennesker går arbejdsløse. Sagt med andre ord: det er ikke socialdemokratiets politik at forbedre balancerne her i landet, ej heller valutakassen, ved at lade 65.000 arbejdsløse betale de fulde omkostninger derved.

Simonsen: Jeg er ked af at måtte sige det, men jeg synes, det er, som om der mangler lidt perspektiv i ministerens arbejdsmarkedspolitiske betragtninger over for de indlæg, vi har haft her i dag.

Når ministeren ligesom søger at gøre det til et argument for gennemførelsen af denne 90 pct.s grænse, at der i særdeleshed i egnsudviklingsområderne er nogle store problemer, er det da klart, at vi med det samme kan slå fast, at der er særlige problemer i disse områder, og at der er nogle sociale hensyn at tage, men jeg synes i og for sig, det er ret perspektivløst bare at søge at løse dette problem ad den kanal.

Det, det må dreje sig om her, er selvfølgelig som punkt 1, at der er nogen, der overhovedet har investeringsinteresse i disse områder, så der kan blive skabt nogle arbejdspladser. Det er det primære, og dernæst er der spørgsmålet om, som jeg også var inde på i min første tale, at give uddannelsesmuligheder til denne lavtlønsgruppe i dette område; de kommer jo aldrig ud af deres nuværende situation ved at få en forøget social hjælp i det øjeblik, de er arbejdsløse. De kommer kun ud af situationen ved

at få en chance for at få en arbejdsplads, en uddannelse, der kan gøre dem i stand til at få en større indtjening.

Ministeren taler om, at der i Wechselmann-udvalgets betænkning stod noget om, at man skulle søge at tilnærme sig en egentlig dækning for tabt arbejdsfortjeneste. Jeg har aldrig gjort mig til talsmand for, at Wechselmann-udvalgets betænkning var slutstenen i denne udviklingsproces. Men jeg synes nok, det er vigtigt, at vi i det almindelige økonomiske billede foretager en prioritering, og jeg søgte i min første tale at give udtryk for, at med den revision, vi gennemførte i 1970, nåede vi et så væsentligt fremskridt på dette område, at der ikke er nogen motivering for i dag at komme med det forslag, regeringen har fremsat. Der er mange andre områder, der trænger til at blive prioriteret højere end dette. Når jeg tog eksemplet frem med funktionæren med de 4.000 kr. om måneden, som kun fik 60 pct.s dækning, er det selvfølgelig meget fikst, at hr. Erik Andersen (Fr.borg amt) kommer og siger, at hvis vi stiller et ændringsforslag, vil han gerne støtte det, men det er måske en lidt ufiks måde at tage denne sag op på. Det, det drejer sig om, er at have en målsætning for fremtiden og at gennemføre målsætningen i takt med de økonomiske muligheder; det er det, vi ønsker. Som jeg før sagde, er udviklingen jo ikke fastlåst i og med det lovforslag, vi gennemførte i 1970, men vi har en målsætning, der går ud på at nå frem til, at der er andre, der skal have den høje dækning under arbejdsløshed end specielt lavtlønsgruppen, som regeringen her sigter til. Og det vil vi også arbejde for, efterhånden som de økonomiske muligheder er til stede.

Ministeren var inde på, at det hæster med dette forslag. Jeg tror ikke, der er nogen af os, der i og for sig har nogen speciel interesse i at sinke udvalgsarbejdet. Det håber jeg heller ikke ministeren regner med, men jeg har egentlig svært ved at forestille mig, at det skulle haste særlig meget. Hvad er det, der specielt motiverer i den nuværende situation, at vi — der står 1. april i forslaget — i løbet af 3 uger skulle gennemføre dette forslag? Det ser jeg ikke nogen særlig stærk motivering for. Jeg forstår også på hr. Arne Larsens tale her i dag, at der netop i udvalget er grundlag for at prøve at foretage

[Simonsen.]

nogle vurderinger med hensyn til, om man så må sige, den langsigtede udvikling på dette område.

Erik Hansen: Jeg vil gerne sige til arbejdsministeren, at jeg vover mig aldrig ind i en debat om arbejdsmarkedspolitiske problemer, uden at jeg har den betænkning med, som blev afgivet af det udvalg, der arbejdede med disse problemer, den 9. februar 1967. Jeg har så mange gange her i disse drøftelser hørt om, hvad det radikale venstres standpunkt var på daværende tidspunkt, at et sådant dokument vil jeg altid have med mig, når disse ting drøftes. Videre vil jeg gerne sige, at nok føler jeg alvoren i arbejdet her i folketinget, men jeg har dog aldrig nogen sinde oplevet, at noget, som man har sagt eller skrevet i en betænkning for 5 år siden, skulle stå næsten som en grundlov i al diskussion og al stillingtagen fremover. Men jeg vil gerne citere af betænkningen fra 1967, den 9. februar; der står:

„... idet dog det radikale venstres medlem af udvalget ønsker at give udtryk for betænkelighed over den administrative opdeling og mener, at også arbejdsløhedskassernes opkrævning af kontingent og udbetaling af dagpenge bør overgå til en offentlig instans sammen med kontrollen.“

Og så står der videre:

„Det radikale venstre er tilhænger af en videre udbygning af den sociale sikkerhed for alle i samfundet, ensartede dagpenge for de forskellige forsikringer, og af, at der sker en koordination i administrationen af alle sociale ydelser.“

Det er selvfølgelig væsentlige ting, og jeg kan i og for sig ikke se, at der er noget her, som ikke ad åre kan realiseres.

Må jeg tage en anden ting: det gælder den fulde beskæftigelse og mobilitet på arbejdsmarkedet. Der er det da en given sag, at man heldigvis på visse tidspunkter godt kan

opleve, at vi har arbejdsløshedstal, som næsten er mikroskopiske. Så må man da sige: ja vel, er det på baggrund af, at der virkelig er mobilitet, at man virkelig kan søge hen, hvor arbejdet er? Jeg tror, det i større udstrækning er det, der gør sig gældende, at man simpelt hen har en jævn fordeling af beskæftigelsen landet over, og at man derfor i og for sig ikke har behov for særlig stor mobilitet i hvert fald geografisk. Vi ved jo, at når det sætter ind med arbejdsløshed, når hjulene ligesom begynder at gå lidt langsommere, er de områder af landet, der rammes først, de såkaldte egnsudviklingsområder.

Hr. Erik Andersen (Fr.borg amt) siger, at socialdemokratiet ikke vil føre politik på en arbejdsløshed omfattende 65.000 mennesker. Nej, hvem vil dog det? Men det er nok også værd at have i tankerne, at hvis man ser på arbejdsløshedstallet i dag på baggrund af den politik, som er ført af socialdemokratiet, så var, så vidt jeg husker, tallet for sidste år 2,2 pct. lavere end det dagsaktuelle tal.

Jeg vil godt medgive hr. Erik Andersen (Fr.borg amt), at der ikke er særlig megen opmuntring at hente i de karakterer, som dagspressen i dag giver den socialdemokratiske økonomiske politik. Jeg vil da også godt sige, at det kan være rart at se helt bort fra det, men hvis man alligevel kigger i, hvad andre godt kunne tænke sig at give i karakter, så kunne vi måske i hvert fald pege på, at selv de mest venligstillede blade, tror jeg da, ikke giver karakterer ret meget over i hvert fald g ÷. Et blad, som det undertiden siges socialdemokratiet er vældig glad for, og som vi indimellem synes i og for sig er ganske fornuftigt — jeg synes, de skriver noget fornuftigt i dag — er dagbladet Politiken, der i dag skriver som overskrift „Dansk stram finanspolitik synes endt i fiasko“. Ærlig talt, hr. Erik Andersen (Fr.borg amt), der er godt nok ikke mange gode karakterer at hente i det og vel heller ikke meget løfte om, at det bliver stort bedre med det første.

Arne Larsen: Det skal kun være et par korte bemærkninger. Jeg hørte med interesse hr. Erik Andersen (Fr.borg amt)s andet indlæg, hvor jeg forstod, han ligesom var interesseret i, at vi fik lukket op for problemet i § 47, altså at maksimumydelsesproblemet blev løst — det var på basis af hr. Simonsens første tale. Jeg er yderst tilfreds med de udtalelser, som hr. Erik Andersen (Fr.borg amt) kom med, og håber altså, at ministeren vil være lige så positiv i det spørgsmål. Skal vi have maksimumydelse op til 100 pct., som jeg mener det vil være retfærdigt, ja, så er det ikke noget væsentligt problem. Så vidt jeg kan regne ud, betyder det maksimumydelse på 118-120 kr. pr. dag.

Jeg håber meget, at det lovforslag, som her foreligger, og som altså indeholder nogle beskudne forbedringer, i alle tilfælde kan blive gennemført inden 1. april 1972. For jeg tror, at der er mange af de lavtlønnede, for hvem det vil spille en rolle, selv om jeg må sige, at jeg naturligvis ikke er tilfreds med, at vi ikke går nogle skridt videre. Men det vil vel være rigtigst at undersøge disse problemer noget mere grundigt, således at vi eventuelt til efteråret kan få en gennemgribende revision af arbejdsløshedslovgivningen. Det mener jeg i alle tilfælde er påkrævet.

Arbejdsministeren (Erling Dinesen): Der var jo vældigt perspektiv i hr. Simonsens udtalelser eller gentagelser af, at det gælder først og fremmest om at give nye uddannelsesmuligheder. Det var det, jeg bekræftede; og jeg har i modsætning til det, der — det må jeg jo indrømme — på budgettet var sat af til disse uddannelser af den tidligere regering; sikret disse godt 16 mill. kr. mere netop for at fremme uddannelsen inden for disse områder. Det er nok muligt, at der er andre områder, der trænger om ikke i højere grad så i lige så høj grad. Jeg mener, der er så meget, der gør det nødvendigt at sætte ind på dette felt, at det ikke kan vente. Og disse indledende bemærkninger i anden omgang fra hr. Simonsen skulle vel i og for sig også kun lige tjene til at lægge op til det, der blev konklusionen, nemlig at hr. Simonsen ikke kan se, at det haster med forslaget. Jeg håber, han kommer på bedre tanker

under udvalgsarbejdet, eller i alle tilfælde at de øvrige i udvalget gør det.

Hr. Erik Hansen går rundt med betænkningen fra 9. februar 1967, og det forstår jeg så inderlig godt. Han læser aldrig det afsnit op, som er afslørende for de radikale, han finder altid nogle andre bemærkninger. Det afsnit, hvor de radikale sammen med socialdemokraterne og SF går ind for at henstille til den daværende arbejdsminister — som vi jo godt kender — at sigte imod yderligere forbedringer frem mod en egentlig erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, det bliver aldrig læst op. Jeg går ikke rundt med betænkningen, jeg kan den udenad efterhånden, vi har diskuteret den så mange gange, og jeg vil foreslå, at vi fortsætter diskussionen i folketingsudvalget. Det er rigtigt, at denne betænkning er ingen grundlov; havde det været en grundlov, var de radikale blevet anklaget for grundlovsbrud.

Herved sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om indførelse af en omstillingsydelse [af Valbak m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XVII) findes i tillæg A. sp. 1731, fremsættelsen i tidenden sp. 2414).

Forslaget sattes til forhandling.

Socialministeren (Eva Gredal): Tanken om at indføre den omstillingsydelse, som hr. Valbak m. fl. opfordrer regeringen til at fremsætte lovforslag om, er et led i den debat, der nu mange gange har været ført her i folketinget om at forbedre de økonomiske